



โครงการขยายผลท้องถิ่นต้นแบบด้านการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชน

1. ที่มาและความสำคัญ

การพัฒนาและส่งเสริมเด็กและเยาวชนให้เท่าทันต่อสถานการณ์โลกยุคใหม่ เป็นความท้าทายใหม่ของหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เนื่องจากอปท. เป็นกลไกรัฐที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชนมากที่สุด แม้พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 กำหนดบทบาทของท้องถิ่นในการขับเคลื่อนสภาเด็กและเยาวชน แต่ทว่ายังขาดทางหรือวิธีการในการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างชัดเจน ท้องถิ่นระดับต่าง ๆ ได้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาลตำบล (ทต.) เทศบาลเมือง (ทม.) เทศบาลนคร (ทน.) ยังต้องการแผนงานและแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างเป็นระบบ รวมถึงตัวอย่างหรือต้นแบบงานด้านเด็กและเยาวชน

จากสถานการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลง กระบวนการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนในโลกยุคใหม่จึงต้องคิดใหม่ ทำใหม่ เพื่อรองรับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีความท้าทายในการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน ด้วยการสร้าง “พื้นที่แห่งโอกาส” ในการสนับสนุนและเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้พัฒนาตัวเองอย่างเต็มศักยภาพ ได้มีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการกับนโยบายและโครงการที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น และเป็น “โครงข่ายรองรับทางสังคม” เพื่อบรรเทาภาวะวิกฤตสุขภาพ ภาวะวัยรุ่น อคติ ความปลอดภัยในชีวิต สุขภาพจิต ปัญหาสุขภาพอุบัติใหม่และปัจจัยเสี่ยงอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น เพื่อให้คนรุ่นใหม่ได้มีส่วนร่วมทางสังคมและมีสุขภาวะที่ดี

โครงการ ขยายผลท้องถิ่นต้นแบบด้านการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชน เป็นโครงการต่อเนื่องจากระยะที่ผ่านมา ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่าง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สอ.) มูลนิธินวัตกรรมสร้างสรรค์สังคม (SIY) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มีเป้าหมายการพัฒนาคือ “เด็กและเยาวชนในท้องถิ่น ได้พัฒนาตัวเอง ได้มีส่วนร่วม และมีสุขภาวะที่ดี” โครงการมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานร่วมกับท้องถิ่นคือ (1) เพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้แก่ผู้บริหารท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น (พี่เลี้ยง) แกนนำสภาเด็กและเยาวชน ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชน และสุขภาพเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น (2) เพื่อพัฒนาขีดความสามารถองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสภาเด็กและเยาวชน ยกกระดับสู่การเป็น “พื้นที่เรียนรู้” (learning space) สำหรับเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น มีศักยภาพและพร้อมเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบด้านการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชน ถ่ายทอดหรือสร้างการเรียนรู้ให้กับหน่วยงานและบุคคลอื่นได้

2. กระบวนการดำเนินงานในโครงการฯ

2.1 เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพและเติมความรู้ (HUB)

โครงการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพและเติมความรู้ (HUB) เป็นเวทีเรียนรู้ร่วมกันเพื่อเพิ่มขีดความสามารถ ผู้บริหารท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น และเสริมทักษะของสภาเด็กและเยาวชน ด้วยการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติจาก“ตลาดวิชา” ความรู้และทักษะการพัฒนาเด็กเยาวชนเชิงบวก ดังนี้

ด้านผู้บริหารท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรี นายก อบต. ปลัดเทศบาล ปลัด อบต. ผู้อำนวยการกอง เป็นต้น เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในระบบสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนท้องถิ่น (6+1) การวางแผนและนโยบายท้องถิ่นส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชน ตลอดจนพัฒนาท้องถิ่นสู่การเป็นพื้นที่การเรียนรู้ต้นแบบด้านสภาเด็กและเยาวชน ตามแนวทางของพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ด้านเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ได้แก่ นักวิชาการศึกษา นักพัฒนาชุมชน นักนันทนาการ หรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารท้องถิ่น โดยมุ่งพัฒนาศักยภาพ เสริมความรู้การพัฒนาเยาวชนเชิงบวก (positive youth development) ความรอบรู้สุขภาพ (health literacy) และสร้างการมีส่วนร่วมกับคนรุ่นใหม่ในท้องถิ่น (meaningful participation) การเรียนรู้และตั้งคำถามชวนคิดในการพัฒนานวัตกรรมทางสังคมแก่สภาเด็กและเยาวชน และสามารถถ่ายทอดความรู้ทักษะให้ผู้อื่นได้

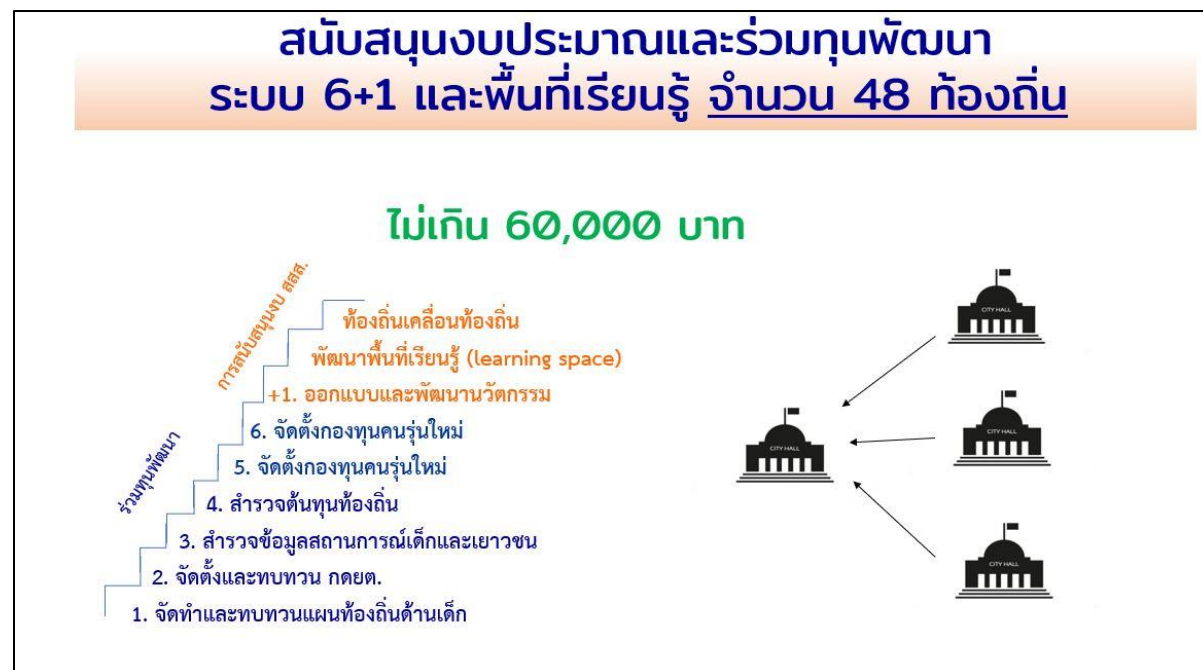
ด้านสภาเด็กและเยาวชนท้องถิ่น โดยมุ่งพัฒนาศักยภาพเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายของสภาเด็กและเยาวชน (meaningful participation) ทักษะนวัตกรรมทางสังคม (social innovation) ทักษะการเป็นผู้ประกอบการเบื้องต้น (entrepreneur) ความรอบรู้ด้านสุขภาพ (health literacy) และส่งเสริมให้เด็กเยาวชนได้มีส่วนร่วมกับท้องถิ่น สามารถพัฒนาสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน (6+1) ร่วมกับท้องถิ่นได้อย่างชำนาญ โดยเด็กเยาวชนและพี่เลี้ยง สามารถนำความรู้ทักษะไปถ่ายทอดต่อได้ ขยายผลสู่เพื่อนเด็กเยาวชนกลุ่มอื่น ๆ ในท้องถิ่น เพื่อเพิ่มจำนวนเด็กและเยาวชนในการเข้าถึงโอกาสการเรียนรู้ที่เพิ่มมากขึ้น

2.2 การสนับสนุนและร่วมทุนพัฒนาระบบสนับสนุนเด็กเยาวชนในท้องถิ่น

โครงการสนับสนุนงบประมาณให้กับสภาเด็กและเยาวชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 48 ท้องถิ่น ไม่เกิน 60,000 บาท/ท้องถิ่น โดยมีเงื่อนไขคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการร่วมทุนพัฒนา กับโครงการและมีการวางแผนพัฒนาโครงการร่วมกัน เพื่อพัฒนาระบบสนับสนุนสภาเด็กและเยาวชน (6+1) ในท้องถิ่น ได้แก่ (1) จัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนท้องถิ่น (2) จัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนระดับท้องถิ่น (3) สร้างพื้นที่สร้างสรรค์ของสภาเด็กและเยาวชน (4) จัดทำฐานข้อมูลและสถานการณ์เด็กและเยาวชน (5) จัดทำต้นทุนชุมชน (6) พัฒนากองทุนคนรุ่นใหม่ (+1) พัฒนานวัตกรรมสังคมสุขภาวะวัยรุ่น โดยส่วนนวัตกรรมกำหนดให้เชื่อมโยงกับแหล่งทุนในพื้นที่ เช่น กองทุนสุขภาพตำบล ภาคเอกชนธุรกิจห้างร้าน หรือ

ภาคประชาสังคม เพื่อให้ระบบสนับสนุนมีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ระบบและกลไกที่เอื้อต่อการสร้างสุขภาวะเด็กเยาวชนในตำบลในระยะนี้จะให้ท้องถิ่นเพิ่มความเข้มข้นเข้าถึงเด็กและเยาวชนกลุ่มเปราะบางในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนระบบ 6+1 ในทุกชั้นของการดำเนินการ

รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาพื้นที่เรียนรู้ต้นแบบ (learning space) ตามแนวทางพัฒนาพื้นที่เรียนรู้ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ยกกระดับเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชนในพื้นที่ และเป็นแหล่งเรียนรู้ของท้องถิ่นอื่น ๆ ใกล้เคียงหรือหน่วยงานหรือบุคคลอื่น ๆ ที่มีความสนใจเรียนรู้



2.3 การติดตามและให้คำปรึกษาในท้องถิ่น

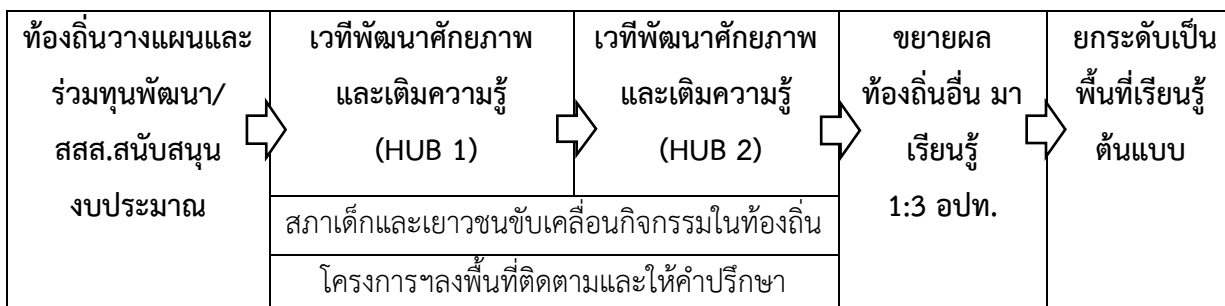
โครงการจัดให้มีการลงพื้นที่ท้องถิ่นร่วมขับเคลื่อนโครงการ โดยเจ้าหน้าที่โครงการเป็นผู้ประสานงานภูมิภาค 4 ภูมิภาคและนักวิชาการประจำโครงการ โดยมีเป้าหมายดังนี้ (1) เพื่อติดตามรับฟังปัญหาและให้คำปรึกษา (follow up) เพื่อการเสริมพลังเชิงบวกช่วยสนับสนุนการขับเคลื่อนระบบสนับสนุนสภาเด็กและเยาวชน (6+1) และการพัฒนาพื้นที่เรียนรู้ต้นแบบ (learning space) ในพื้นที่แก่สภาเด็กและเยาวชน และเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2) เพื่อเชื่อมโยงกับบุคคลภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ช่วยส่งเสริมสนับสนุนในประเด็นเฉพาะด้าน (3) เพื่อจัดกิจกรรมย่อยให้เด็กและเยาวชนในท้องถิ่นเข้าถึงโอกาสการเรียนรู้จากโครงการเพิ่มมากขึ้น (ตลอดจนพบปะและประชุมกับผู้บริหารท้องถิ่นเครือข่ายคนทำงานในพื้นที่ (4) เพื่อร่วมขับเคลื่อนแผนงานและนโยบายท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน

2.3 การขยายผลท้องถิ่นต้นแบบด้านงานสภาเด็กและเยาวชน

โครงการระยะนี้มุ่งขยายผลผ่าน “ศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ” ด้วยการใช้ทรัพยากรคน ทรัพยากรเชิงพื้นที่ สถานีการเรียนรู้ และศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานในพื้นที่ต้นแบบ (48 อปท.) ท้องถิ่นจะต้องยกระดับเป็นพี่เลี้ยงที่ปรึกษาและเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่ท้องถิ่นหน้าใหม่ เพื่อส่งเสริมให้เกิดท้องถิ่นต้นแบบด้านงานสภาเด็กและเยาวชน (ระดับ B) ที่สามารถขับเคลื่อนงานสภาเด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามแนวทางของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยกำหนดให้มีการขยายผลจากท้องถิ่นต้นแบบสร้างการเรียนรู้ (ระดับA) ที่มีพื้นที่เรียนรู้ 1 แห่ง ไปขับเคลื่อนขยายผลสู่ท้องถิ่น (ระดับ B) จำนวนไม่น้อยกว่า 3 แห่ง

2.4 รับรางวัลเชิดชูเกียรติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบด้านสภาเด็กและเยาวชน

โครงการฯ ร่วมมือกับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.) โดยกรมฯ สนับสนุนการมอบรางวัลเชิดชูเกียรติด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชน ทั้งการประเมินผลงาน การออกประกาศนียบัตรและโล่รางวัลเชิดชูเกียรติสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น และแกนนำสภาเด็กและเยาวชน ที่สามารถพัฒนาระดับท้องถิ่นเป็นพื้นที่ต้นแบบสร้างการเรียนรู้ (ระดับA) ตลอดจนร่วมจัดแสดงผลงานด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมงานสภาเด็กและเยาวชนของท้องถิ่น ในงาน “DLA AWARD”



แผนผังการทำงานระดับโครงการ (Working Model)

3. กลุ่มเป้าหมายดำเนินการ

1. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (นายก ผอ.กองฯ ปลัด หรือฝ่ายบริหารที่ได้รับมอบหมาย) โดยมุ่งสร้างความรู้ความเข้าใจในระบบสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น (6+1) รวมถึงแผนและนโยบายท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชน

2. เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น (พี่เลี้ยงนักพัฒนาเด็กและเยาวชน) ได้แก่ นักวิชาการศึกษา นักพัฒนาชุมชน นักนันทนาการ หรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามคำสั่งของผู้บริหารท้องถิ่น โดยมุ่งพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ด้าน ทักษะการเป็นพี่เลี้ยงเสริมพลังคนรุ่นใหม่ (coaching) ความรอบรู้สุขภาพ (health literacy) และการสร้างการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายกับคนรุ่นใหม่ในท้องถิ่น (meaningful participation) การออกแบบพื้นที่การเรียนรู้ (learning space)

3. สภาเด็กและเยาวชนท้องถิ่น โดยมุ่งพัฒนาศักยภาพเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายของสภาเด็กและเยาวชน (meaningful participation) ทักษะนวัตกรรมทางสังคม (social innovation) และมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ (health literacy) ทักษะการเป็นผู้ประกอบการเบื้องต้น (entrepreneur)

4. เครือข่ายภาคประชาสังคมในพื้นที่ท้องถิ่น ได้แก่การจัดตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงานส่งเสริมสภาเด็กและเยาวชนท้องถิ่นโดยมีตัวแทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ในท้องถิ่น ตัวแทนภาครัฐ ตัวแทนภาคประชาสังคม ตัวแทนภาคเด็กและเยาวชน ตัวแทนภาคเอกชน ในท้องถิ่นโดยเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานด้านสภาเด็กและเยาวชนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสภาเด็กและเยาวชนพื้นที่

4. กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

8 พฤษภาคม 2566	29-31 พฤษภาคม 2566	มิถุนายน 2566	กันยายน 2566	6-9 ตุลาคม 2566	พฤศจิกายน 2566	เมษายน 2567
<u>Get Ready</u>	<u>HUB 1</u>	<u>ขับเคลื่อน 6+1</u>		<u>HUB 2</u>	<u>ท้องถิ่นต้นแบบ</u>	
HUB 0 ออนไลน์	เวทีแลกเปลี่ยน ระดับประเทศ (ผู้บริหาร จนท.)	ลงพื้นที่ติดตามช่วยเหลือ (6 เดือน)		เวทีแลกเปลี่ยน ระดับประเทศ (จนท.สดย.)	ขยายผล 3 อปท. (6 เดือน)	

*ปฏิทินกิจกรรมอาจมีการปรับเปลี่ยนวันตามความเหมาะสม